

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

TILDELINGSBREV 2014

KAP. 525

FYLKESMANNSEMBETENE

Innhold

1. ØKONOMISKE RAMMER OG ADMINISTRATIVE FØRINGER.....	3
1.1 Styringsdokumenter og styringsdialog	3
1.2 Budsjett 2014.....	4
1.2.1 Kap. 525 Fylkesmannsembetene.....	4
1.2.2 Finansiering utenfor kap. 525 Fylkesmannsembetene	5
1.3 Rapportering.....	5
1.3.1 Nye krav til årsrapport for 2014.....	5
1.3.2 SYSAM - klagesak etter Plan- og bygningsloven	6
1.3.3 Økonomirapportering 2. tertial.....	6
1.4 Administrative forutsetninger og krav.....	6
1.5 Statlig fellesføring.....	7
Bakgrunn og nærmere om begrepet tidstyver.....	7
Bistand.....	7
2 SENTRALE POLITISKE FØRINGER	7
2.1 Generelle samordningsoppgaver. Modernisering av offentlig sektor.....	8
2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting.....	9
2.3 Oppvekst, barnehage og opplæring	11
2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming	12
2.5 Landbruk og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern.....	13
2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap	14

INNLEDNING

Tildelingsbrevet til Fylkesmannen for 2014 er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samarbeid med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet / Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Justis- og beredskapsdepartementet / Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Landbruks- og matdepartementet / Statens landbruksforvaltning/Statens reindriftsforvaltning, Klima- og miljøverndepartementet / Miljødirektoratet, Arbeids- og sosialdepartementet / Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet / Helsedirektoratet / Statens helsetilsyn og Kunnskapsdepartementet / Utdanningsdirektoratet.

Tildelingsbrevet for 2014 følger samme struktur som tidligere år. Økonomiske rammer og administrative føringer er presentert i kapittel 1, og de sentrale politiske føringene er presentert i kapittel 2. I tillegg er det utarbeidet en oversikt som viser tildeling til de enkelte embetene, samt de administrative og økonomiske fullmaktene for 2014. Til slutt er det satt opp en egen møtekalender med sentrale styrings- og dialogmøter mellom embetene og fagmyndighetene.

1. ØKONOMISKE RAMMER OG ADMINISTRATIVE FØRINGER

1.1 Styringsdokumenter og styringsdialog

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til Stortingets behandling av Prop. 1 S (2013–2014) *Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet* og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) *Endring av Prop. 1 S (2013–2014) Statsbudsjettet 2014*, jf. Innst. 16 S (2013–2014). En total oversikt over oppgavene i fylkesmannsembetene gis samlet gjennom tildelingsbrevet og embetsoppdraget. Embetsoppdragene for 2014 blir publisert fortløpende når disse er ferdigstilt. Det er foretatt endringer i strukturen i embetsoppdraget for flere departementer, noe som medfører endringer i navn og nummerering av resultatområder for 2014. Tildelingsbrevet og embetsoppdraget vil være elektronisk tilgjengelige på regjeringen.no, fylkesmannen.no og fm-nett.no.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har fastsatt ny virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen fra 1. januar 2014. Den erstatter Instruks for økonomiforvaltning i fylkesmannsembetene fra 2004. Føringer av mer langsiktig karakter, som tidligere var omtalt i tildelingsbrevet, er flyttet til instruksen.

Styringsdialogen mellom departementene, direktorat/tilsyn og embetene skisseres i retningslinjene *Styring, samordning og organisering* av august 2003 og *Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen* av august 2009. Disse har betydning for hvordan embetene prioriterer ressursene mellom fagområdene.

I samarbeid med fagdepartementene og fylkesmennenes arbeidsutvalg tar Kommunal- og moderniseringsdepartementet sikte på å gjennomføre tre ordinære fylkesmannsmøter i 2014. I tillegg arrangeres et utvidet fylkesmannsmøte i Akershus i juni 2014. For informasjon om møtedatoer i 2014, se vedlagte møtekalender.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil gjennomføre dialogmøter med følgende seks embeter i 2014: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Rogaland, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Fylkesmannen i Telemark og Fylkesmannen i Buskerud. Departementet legger vekt på at hele ledergruppen i embetet er med på dialogmøtene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til tidligere omtale av arbeidsgruppen som har i oppgave å kartlegge og vurdere embetenes og departementets behov for fellesløsninger og fellestiltak på det administrative området. Arbeidsgruppen har blant annet sett på hvordan oppgavene best kan ivaretas og videreføres i en ny organisatorisk løsning. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil bl.a. ta med innspill fra rapporten i det videre arbeidet med modernisering, effektivisering og organisatoriske endringer. Slike endringer skal sikre mer optimal ressursbruk og redusere sårbarheten på det administrative området.

1.2 Budsjett 2014

Som øverste leder for fylkesmannsembetet er fylkesmannen ansvarlig for at Stortingets budsjettvedtak for 2014 blir fulgt opp. Resultatene skal nås innenfor tilgjengelig bevilgning, og Fylkesmannen må iverksette tiltak som sikrer at budsjettrammen ikke blir overskredet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet minner om at det i *Retningslinjer for finansieringsordning for Fylkesmannen* punkt 7, fremgår at ”*Embetenes ressursbruk skal være i samsvar med tilførte ressurser fra fagdepartementene dersom omprioriteringer ikke er gjort av regjeringen.*”. Dette innebærer at ressursmessige utfordringer innen et departements fagområder om nødvendig må løses gjennom omprioriteringer innen dette departementets oppgaveportefølje.

Til grunn for Fylkesmannens arbeid i 2014 ligger de oppgavene som embetene skal løse i henhold til lover, forskrifter og særlige politiske prioriteringer i tildelingsbrevet. Kravene til planlegging, oppfølging og rapportering fremkommer i virksomhets- og økonomiinstruksen.

1.2.1 Kap. 525 Fylkesmannsembetene

Det er for 2014 bevilget 1 490,899 mill. kroner over kap. 525 post 01, jf. Innst. 16 S (2013-2014). Budsjettendringene ift. fjoråret er knyttet til lønns- og prisjustering på kap. 525. Det er videre rammeoverført 46,4 mill. kroner fra kap. 1420 under Miljøverndepartementet til kap. 525 vedrørende lønn og drift av nasjonalparkforvalterne. I forbindelse med Stortingets budsjettbehandling ble det vedtatt et kutt på 1,8 mill. kroner på kapitlet i forhold til forslaget i Prop. 1 S (2013-2014).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viderefører budsjettfordelingen mellom embetene fra 2013. Endringer knyttet til rammeoverføringer til kap. 525 fra Miljøverndepartementet er fordelt mellom embetene etter kriterier gitt fra fagdepartementet. I tillegg er kuttet på 1,8 mill. kroner fordelt forholdsmessig mellom embetene.

Tildeling til det enkelte embete er bygd opp slik:

- Tildeling for 2013
- Pris- og lønnskompensasjon

- Endring av varige faglige oppdrag for embetene
- Reduksjon som følge av økt sentral avsetning
- Kutt som følge av Stortingets budsjettvedtak

Som tidligere år, er det holdt tilbake midler til sentrale avsetninger. De sentrale avsetningene anvendes i all hovedsak til dekning av datalicenser og felles IKT og driftstjenester for samtlige embeter. Det er satt av mindre beløp til dekning av administrative forhold som gjennomføring av fylkesmannsmøter, møter med administrativ ledelse i embetene og fagutvalgene. Økningen i den sentrale avsetningen fra 2013 til 2014 på ca. 5,4 mill. kroner skyldes i hovedsak økning innenfor felles IKT-prosjekter.

Fylkesmannen forvalter tilskuddsordninger/tilskuddsmidler på vegne av en rekke fagdepartement. Fullmaktsbrev om tilskuddsforvaltning blir sendt embetene fra de enkelte fagdepartement/direktorat.

1.2.2 Finansiering utenfor kap. 525 Fylkesmannsembetene

Retningslinjene for finansieringsordning for Fylkesmannen ble vedtatt i august 2009.

Retningslinjene slår fast at Fylkesmannens faste oppgaver skal finansieres over kap. 525. Flere fagdepartementer og direktorater/tilsyn stiller i fullmaktsbrev midler til disposisjon til særlige oppdrag i regi av Fylkesmannen (diverse fagmidler, prosjektmidler osv.).

Når det gjelder utregning av administrative kostnader knyttet til oppgaver som ikke er finansierte over kap. 525, viser vi til retningslinjer fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet av 16. februar 2010.

1.3 Rapportering

1.3.1 Nye krav til årsrapport for 2014

Finansdepartementet har 18. september 2013 fastsatt endringer i Bestemmelser om økonomistyring i staten med virkning fra 1. januar 2014. De nye bestemmelsene innebærer at det etableres en felles struktur for presentasjon av årsrapport med seks obligatoriske innholdselementer.

Departementet legger opp til at kravene i årsrapporten I – VI blir en noe utvidet og justert utgave av tidligere kapittel 1 og 2. Tidligere kapittel 3 "Resultatområder" legges som et vedlegg i årsrapporten. Departementet vil tidlig 2014 starte arbeidet med å justere det elektroniske oppsettet, og vil i løpet av høsten 2014 sende ut et mer spesifisert brev om Fylkesmannens årsrapportering for 2014. Det legges ikke opp til at årsrapporteringen skal bli mer omfangsrik enn tidligere. Embetene vil likevel trenge noe mer tid for å rapportere på det nye opplegget første gang, og departementet tar derfor sikte på at systemet for innrapportering skal være klart fra desember 2014. Nye krav til årsrapport for 2014 fremgår av punkt 3.2.4 i ny virksomhets- og økonomiinstruks for Fylkesmannen.

Årsrapporten skal ferdigstilles innen utgangen av februar 2015.

1.3.2 SYSAM - klagesak etter Plan- og bygningsloven

Klagesaker etter plan- og bygningsloven vil i 2014 være det eneste saksområdet som skal rapporteres i SYSAM. Eksisterende registreringsrutiner skal følges inntil videre.

Etter innføringen av tidsfrist for byggesaksklagene fra 1. juli 2012, er det behov for å endre innretningen på rapporteringen i SYSAM. Det er ønskelig å få bedre statistikk over de sakene som er underlagt tidsfristen og de som ikke er det.

Det pågår et arbeid i Kommunal- og moderniseringsdepartementet i dialog med embedene om videreutvikling av SYSAM-løsningen. Endringer skal iverksettes i løpet av 2014.

1.3.3 Økonomirapportering 2. tertial

Fylkesmannsembetene skal etter utgangen av 2. tertial utarbeide årsprognose for forventede utgifter og inntekter på kap. 525 og kap. 3525 for 2014.

Embeter som tildeles midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til særskilte administrative oppgaver eller prosjekter, skal rapportere dette som en del av embedets ordinære tertialrapportering. Det vil bli utarbeidet egen mal for rapporteringen.

Departementet vil sende egen bestilling og mal for rapporteringen, med frist medio september 2014.

1.4 Administrative forutsetninger og krav

Det er avgjørende for måloppnåelsen i fylkesmannsambetet at en samlet ledergruppe vektlegger helhet og overordnet strategisk tenkning og oppfølging. Fylkesmannen skal i dette arbeidet prioritere god informasjonsflyt, og virksomheten skal være tuftet på god rolleforståelse. Felles tiltak på tvers av avdelingene og læring og erfaringsutveksling innad i og mellom embedene er viktig for videre utvikling av fylkesmannsambetene.

Kunnskapsbasert ledelse i alle ledd er viktig for å stimulere til aktivt medarbeiderskap blant ansatte og er en viktig premisse for effektiv utførelse av Fylkesmannens samlede oppgaver. Som statlig arbeidsgiver har Fylkesmannen ansvar for å ivareta målet om et mangfoldig og inkluderende arbeidsliv.

Fylkesmannens virksomhetsstyring skal være helhetlig og tilpasset risiko. Som del av den ordinære risikostyringen i embedet skal Fylkesmannen ivareta sikkerheten og vurdere risiko for misligheter. Embetsledelsen er ansvarlig for informasjonssikkerheten ved embedet. For å sikre helhet og sammenheng skal de syv felles arkitekturprinsippene legges til grunn når Fylkesmannen utvikler og endrer IKT-løsninger, jf. St. meld. r 10 (2009-2009). Fylkesmannen skal følge IKT-strategien for embedene og ta i bruk fellesløsninger i regi av Direktoratet for IKT og fornying (Difi). Fylkesmannen skal ha klart språk i interne og eksterne dokumenter og i all nettkommunikasjon. Embetsledelsen skal fortsatt arbeide systematisk med klart språk.

Fylkesmannen må ha et bevisst forhold til samisk kultur og til bruk av samiske språk. Statens kommunikasjonspolitikk skal legges til grunn også i kommunikasjonen med samiske brukere.

Det vises for øvrig til ny virksomhets- og økonomiinstruks og embetsoppdraget.

1.5 Statlig fellesføring

Statlige virksomheter skal i forbindelse med årsrapporten for 2014 rapportere om arbeidet med fjerning av "tidstyver". Det vil si effektivisering av egen drift, regelforenkling og andre gjennomførte forenklingstiltak i egen virksomhet og overfor innbyggere, næringsliv og offentlige virksomheter.

I tillegg bes virksomhetene innen 1. september om å foreslå forenkling av regelverk eller prosedyrekrav fastsatt av andre som skaper "tidstyver" for virksomheten.

Bakgrunn og nærmere om begrepet tidstyver

Forenkling er ett av regjeringens satsingsområder, og fjerning av tidstyver er en viktig strategi i denne sammenhengen. Tidstyver kan være forårsaket av forhold som virksomheten og virksomhetsledelsen selv kan gjøre noe med, slik som tungvinte arbeidsrutiner internt eller dårlig tilgjengelighet for brukerne. Tidstyver kan også skyldes forhold virksomheten ikke har kontroll med, slik som lov, regelverk, innrapporteringskrav og prosedyrer fastsatt av andre myndigheter.

Målet er at offentlig sektor skal bli mer effektiv og lettere tilgjengelig for brukerne. Virksomhetene skal øke kvaliteten i oppgaveløsningen ved å frigjøre tid, slik at ansatte får mer tid til å løse sine kjerneoppgaver.

Bistand

Virksomhetene kan henvende seg til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) for å få bistand til både kartlegging av tidstyver i egen virksomhet og råd om hvordan virksomhetene kan arbeide med å redusere tidstyver i egen virksomhet.

2 SENTRALE POLITISKE FØRINGER

De sentrale politiske føringene for Fylkesmannens arbeid i 2014 er knyttet til generelle iverksettings-, samordnings- og veiledningsoppgaver rettet mot kommunene. Dette gjelder modernisering av offentlig sektor, velferd, helse, sosiale tjenester, personlig tjenesteyting, oppvekst, familiepolitikk, barnehage, opplæring, plan- og byggesaker, landbruk og næringsutvikling, naturressursforvaltning, miljøvern, samfunnssikkerhet og beredskap.

Alle embetenes oppdragsgivere, både departementer, direktorater og tilsyn, vil understreke betydningen av at sektorovergrepene løses gjennom samarbeid mellom berørte fagavdelinger i embetene. Videre er oppdragsgiverne opptatt av at læring og erfaringsutveksling vektlegges i oppgaveløsningen, både mellom fagavdelingene internt i embetet og mellom embetene.

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Modernisering av offentlig sektor

Regjeringen har høye ambisjoner for utviklingen av offentlig sektor og det offentlige tjenestetilbudet. Regjeringen ønsker et samfunn som er mindre byråkratisk, en enklere hverdag for folk flest og vil prioritere økt gjennomføringskraft høyt. Sterk sektorinndeling i forvaltningen, økende oppgavekompleksitet og større krav til oppgaveløsning på tvers av sektorgrenser og forvaltningsnivåer gjør det nødvendig med gode mekanismer for samordning.

Fylkesmannen er det sentrale samordningsorganet overfor kommunene på regionalt nivå. Fylkesmannens samordningsansvar gjelder samordning av statlige styringssignaler på tvers av sektorer og mellom regionale statsetater som har oppfølgingsansvar og tiltak rettet mot kommunene.

Det er viktig at Fylkesmannen gjennom samordning og annen virksomhet medvirker til å styrke det lokale folkestyrets legitimitet. Fylkesmannen skal blant annet bidra til å synliggjøre kommunesektorens plass i styringssystemet som et selvstendig forvaltningsnivå og fokusere på måloppnåelse i kommunene. Samordningsansvaret innebærer også at Fylkesmannen skal medvirke til at tilbakemeldinger fra kommunene og innbyggerne om statlig politikk videreformidles til sentrale myndigheter.

Fylkesmannen har ansvar for å samordne all statlig tilsynsvirksomhet rettet mot kommunene og fylkeskommunene, herunder tilsynsvirksomheten som er lagt til andre statlige tilsynsorganer, jf. kommuneloven kap. 10A. Samordningen skal bidra til at tilsynsvirksomheten er rasjonell, effektiv og fremmer læring hos kommunene.

Fylkesmannen skal legge til rette for en god dialog mellom tilsynsorganene og kommunen eller fylkeskommunen om reaksjoner og oppfølging av disse.

Målet med statlig tilsyn er å medvirke til læring og forbedring i kommunal tjenesteyting og saksbehandling. Fylkesmannen skal i sin planlegging, prioritering og gjennomføring av tilsyn ta hensyn til kommunenes egen interne kontrollvirksomhet.

Fylkesmannen har ansvar for å veilede kommunene om lover, forskrifter og generell saksbehandling. Fylkesmannen skal medvirke til rettssikkerhet og en åpen kommuneforvaltning med høy etisk standard. I rollen som statlig klageinstans som prøver kommunale vedtak er det viktig at Fylkesmannen i sine vedtak i klagesaker synliggjør at det er tatt hensyn til det kommunale selvstyret og viser hvorfor det eventuelt ikke har slått gjennom, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd tredje setning og pasient- og brukerrettighetsloven § 7-6 første ledd.

I Fylkesmannens formidling av statlig politikk overfor kommunene skal det fremkomme om oppgavene er lovpålagte eller om de er av rådgivende eller veiledende karakter.

Fylkesmannen har et særlig ansvar for å orientere om det økonomiske opplegget for kommunesektoren og veilede kommunene i økonomisk planlegging og forvaltning. Fylkesmannen skal ha en klar strategi for oppfølging av kommuner i økonomisk ubalanse og

kommuner som står i fare for ROBEK-innmelding (Register om betinget godkjenning og kontroll). Skjønnsmidler til kommuner registrert i ROBEK skal alltid knyttes til en forpliktende plan som redegjør for hvordan kommunen skal oppnå økonomisk balanse.

Fylkesmannen skal følge opp at kommunene rapporterer KOSTRA-tall innen de fristene som foreligger, og legge til rette for at kommunene kan bruke KOSTRA-data som styringsinformasjon. Fylkesmannen skal gjennomgå KOSTRA-tall som rapporteres inn våren 2014 og gjøre kommunene oppmerksom på feil som må korrigeres før endelig publisering.

I regjeringsplattformen varsles en kommunereform, hvor nødvendige vedtak skal fattes i den kommende stortingsperioden. Det blir også varslet en gjennomgang av oppgavene til fylkeskommunene, fylkesmennene og øvrig statsforvaltning med sikte på å gi mer makt og myndighet til mer robuste kommuner. Fylkesmannen skal ha en rolle i arbeidet med kommunereformen på regionalt nivå. Rollen vil bli presisert på et senere tidspunkt. Departementet vil sende ytterligere skriftlig informasjon om dette til embetene når rammene for reformen er mer klarlagt.

Inntil det foreligger en nærmere avklaring om Fylkesmannens rolle i kommunereformen, skal dagens praksis videreføres. Det er ikke ønskelig å stoppe igangsatte initiativ eller eventuelle søknader fra kommuner om støtte til utredninger. Imidlertid bør eventuelle nye utredninger være korte og avgrenset i tid, siden det skal settes i gang en landsomfattende reform.

Etter inndelingslova skal Fylkesmannen ta i mot søknader om støtte til utredning av kommunesammenslåinger. Fylkesmannen er ikke avskåret fra å gi støtte til slike prosjekter. I saker hvor Fylkesmannen ønsker å bidra med hele den statlige finansiering, skal departementet informeres. Departementet vil oppdatere og sende ut nye retningslinjer for bruk av skjønnsmidler i tråd med denne endringen.

Fylkesmennene skal stimulere til lokal omstilling og modernisering i kommunesektoren. Dette arbeidet må ses i sammenheng med arbeidet knyttet til veiledning, samordning og tildeling av skjønnsmidler. Nytt i retningslinjene for skjønnsdeling for 2014 er at det er presisert at tilskudd også skal gis til innovasjonstiltak, og at innovasjonsprosjekter skal prioriteres av Fylkesmannen ved tildeling av prosjektmidler fra 2014.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Fylkesmannen har et ansvar for oppfølging av lover, retningslinjer og veiledere og skal bidra til å gjennomføre nasjonal politikk i helse- og omsorgssektoren regionalt. Fylkesmannen skal føre tilsyn med at innbyggerne får de helse- og omsorgstjenester de har krav på i henhold til helse- og omsorgslovgivningen med forskrifter. Dette gjelder også de øvrige kommunale tjenestene i henhold til lov og forskrifter innen arbeids- og velferdsforvaltningen, barnevern, rusomsorg og utdanning. Sakene skal behandles innenfor fastsatte frister. Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunene ivaretar befolkningenes helse etter folkehelseloven med forskrifter. Fylkesmannen skal i all sin virksomhet vurdere konsekvenser for befolkningens helse der det er relevant, jf. folkehelselovens § 23. Fylkesmannen skal også behandle klagesaker iht. bestemmelser om miljørettet helsevern.

Stortinget vedtok 3. juni 2013 endringer i pasient- og brukerrettighetsloven, spesialisthelsetjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Lovendringene trådte i kraft 1. januar 2014 og innebærer blant annet en styrking av pasienters, brukeres og pårørendes stilling ved at de gis innsyns- og uttalerett i tilsynssaker og at helse- og omsorgstjenestens informasjonsplikt til pasienter og pårørende ved uønskede hendelser tydeliggjøres.

Lovendringene innebærer administrative og økonomiske konsekvenser for Fylkesmannen som følge av økt arbeidsmengde. For ytterligere informasjon om endringene vises det til Prop. 100 L (2012-2013) *Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (styrking av pasienters, brukeres og pårørendes stilling m.m.)* og Innst. 314 L (2012-2013).

De fylkene som har kontaktfylkesmannsfunksjon eller fylkesovergripende oppgaver som gjelder spesialisthelsetjenesten gis særlige ressurser til dette over kap. 525 i 2014 på samme måte som over kap. 1510 i 2013. Fordelingen av disse midlene er angitt i vedlegg til embetsoppdraget fra Statens helsetilsyn.

Fylkesmannen skal i 2014 videreføre landsomfattende tilsyn med psykisk helsevern i spesialisthelsetjenesten for barn og unge. Landsomfattende tilsyn med samhandling ved utskrivning av pasienter fra spesialisthelsetjenesten til kommunen starter i 2014 ved pilottilsyn i noen fylker.

Gjennom råd, veiledning og tilsyn skal fylkesmennene bidra til at alle kommuner og fylkeskommuner får på plass oversikter over folkehelsen etter loven, i tråd med kommunens plansyklus. Oversiktene skal gi grunnlag for kommunenes og fylkeskommunens planstrategier som skal foreligge i 2016.

Fylkesmannen skal i siste del av 2014 gjennomføre landsomfattende tilsyn med kommunenes folkehelsearbeid.

Fylkesmannen skal bidra til og legge til rette for en langsiktig omstillingsprosess i kommunene for å sikre nyskaping, utvikling av nye løsninger og nye måter å arbeide på gjennom Omsorgsplan 2020, i tråd med Meld. St. 29 (2012–2013) *Morgendagens omsorg*. Fylkesmannen skal initiere og følge opp planarbeidet i kommunene for å utvikle dagens og framtidens omsorgstjenester. Fylkesmannen skal bidra til at alle tiltakene og delplanene i Omsorgsplan 2015 og de nye tiltakene i Omsorgsplan 2020 blir fulgt opp som en helhetlig plan, og samarbeide med blant annet KS og Husbanken der dette er nødvendig. Dette arbeidet må samordnes med Fylkesmannens rolle når det gjelder kommunal innovasjon, jf. pkt. 2.1.

Fylkesmannen overtok ansvaret for vergemålsforvaltningen i første instans ved ikrafttredelse av ny vergemålslov 1. juli 2013. Overgangen mellom gammel og ny vergemålsordning har vært svært krevende. Merbelastningen for Fylkesmannen har vært stor. Situasjonen vil også prege arbeidet i 2014. Et sentralt mål for 2014 vil være å redusere risikoen for sentrale avvik ytterligere, og sikre at rammeverket for en velfungerende vergemålsforvaltning hos Fylkesmannen er etablert. Fylkesmannen skal i 2014 videreføre landsomfattende tilsyn med kommunenes ansvar for å sikre forsvarlig tildeling og gjennomføring av kvalifiseringsprogram.

Fylkesmannens arbeid innen arbeids- og velferdsforvaltning, psykisk helse og rus skal ses i sammenheng. Alle formidlings- og kompetanseaktiviteter rettet mot NAV-kontoret skal samordnes med NAV Fylke og andre satsinger med overlappende målgrupper, som rus og psykisk helsearbeid. Fylkesmannen skal innenfor sitt ansvarsområde bidra til regjeringens arbeid med å bekjempe fattigdom og bedre levekårene for vanskeligstilte. Fylkesmannen skal bidra til at innsatsen i kommunale og fylkeskommunale tjenester rettet mot barn og unge med sammensatte problemer blir koordinert. Arbeidet sees i sammenheng med regjeringens innsats for bedre vilkår for barn som vokser opp i fattige familier, og innsatsen for å øke gjennomføring i videregående opplæring.

2.3 Oppvekst, barnehage og opplæring

Fylkesmannen skal sikre intern koordinering av arbeidet for barn og unge innad i embetet innen fagfeltene barnevern, helse, sosiale tjenester, barnehage og opplæring. Videre skal Fylkesmannen samarbeide med andre sektorer i utviklingsarbeid som retter seg mot målgruppen. Å følge med på og bidra til at slikt samarbeid skjer på lokalt nivå er en viktig del av samordningsrollen. Fylkesmannen skal systematisere informasjon om kommunenes oppfølging av barnekonvensjonen, og bistå kommuner med å implementere den i sitt arbeid. Fylkesmannen skal ivareta innbyggernes rettssikkerhet gjennom tilsyn, informasjon, veiledning og klagesaksbehandling. Tilsyn og veiledning er embetenes hovedoppgaver innenfor både barnehagen, grunnskolen og barnevernet. Fylkesmannen skal føre tilsyn med kommunene som barnehagemyndighet og gi veiledning for å sikre at kommunene utfører sine lovpålagte oppgaver. I perioden 2014 – 2017 skal det gjennomføres et felles nasjonalt tilsyn med temaet skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens tilsyn med barnevernet skal fra 1. januar 2014 også omfatte alle statlige tjenester og tiltak etter barnevernloven. Fylkesmannen skal i 2014 videreføre det landsomfattende tilsynet fra 2013, og gjennomføre systemrevisjon med den kommunale barneverntjenestens arbeid med oppfølging av barn i fosterhjem.

Fylkesmannen skal prioritere arbeidet for økt kvalitet og kompetanse i barnehagen og grunnskolen. Embetene skal også bidra til et godt kunnskapsgrunnlag gjennom kvalitetssikring, informasjonsinnhenting og erfaringsspredning. Embetene skal prioritere å veilede og gi råd til kommuner der det er avdekket særlige utfordringer med hensyn til kvalitet og regelverksetterlevelse.

Fylkesmannen har en viktig rolle i å sørge for at kommuner som har store utfordringer på barnevernområdet får oppfølging og veiledning. Midlene til styrking av stillinger til barnevern i embetene som ble gitt i 2013, videreføres i 2014. Regjeringen har for 2014 styrket det kommunale barnevernet med en ny tilskuddsordning der midler fordeles til kommunene etter søknad. Fylkesmannen vil få i oppdrag å håndtere tilskuddsordningen og arrangere fagsamlinger for ansatte i barneverntjenesten.

Fylkesmannen skal bidra til at kommunene raskt bosetter alle flyktninger som får opphold i Norge. Fylkesmannen skal veilede om og behandle klager etter introduksjonsloven, og skal i

samarbeid med Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, Vox, bidra til å gjennomføre etterutdanningskurs for lærere innen opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Videre skal Fylkesmannen føre tilsyn med ordningene i introduksjonsloven. Tilsynet skal ha det samme omfanget som i 2013.

Regjeringen vil sikre mer likeverdige vilkår for barn som vokser opp i fattige familier, herunder gjøre det mulig for flere barn å delta på sosiale arenaer. Kommunene har en viktig rolle i denne sammenheng. Fylkesmannen har en rolle overfor kommunene gjennom sin veilednings-, kompetansehevings- og tilsynsrolle. Det er viktig at fylkesmannsembetet ser innsatsen mot fattigdom blant barn i sammenheng med andre relevante innsatser for barn og unge under Fylkesmannens ansvarsområde.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Fylkesmannen skal i sitt arbeid med kommunale og regionale planer formidle den nasjonale arealpolitikken på en klar og tydelig måte, følge opp statlige planretningslinjer og planbestemmelser, kravene til universell utforming, og være en aktiv medspiller i den regionale utviklingen. Fylkesmannen skal vektlegge tilrettelegging for utbygging rundt kollektivknutepunkter i byer og tettsteder, langs hovedårene for kollektivtrafikknett og i sentrumsnære områder.

Fylkesmannen skal gjennom sitt arbeid på planområdet bidra til at det kan skje en økt boligbygging i pressområder, at samferdselsutbygging etter Nasjonal transportplan (NTP) blir gjennomført og bidra til vekst i mineralnæringen der det ligger godt til rette for det. Fylkesmannen skal aktivt bidra til en bærekraftig areal- og transportutvikling og en robust by- og tettstedsstruktur, og påse at kommunene vektlegger klimatilpasning i sin planlegging og at det skjer med basis i risiko- og sårbarhetsanalyser på regionalt og kommunalt nivå. Fylkesmannen skal påse at kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven ivaretar samfunnssikkerhetshensyn, blant annet gjennom rådgivning, veiledning og tilsynsvirksomhet.

Fylkesmannen skal kun fremme innsigelser der hvor nasjonale og viktige regionale interesser blir berørt. Hensynet til lokal handlefrihet skal vektlegges særskilt i innsigelsesvurderingen. Fra 1. januar 2014 vil Fylkesmannen også få innsigelseskompetanse på reindriftsområdet. Fylkesmannen skal vurdere slik innsigelse på bakgrunn av hvorvidt konsekvensene ved endret arealbruk er så alvorlige når det gjelder utøvelse av reindriften, at man anser arealdisponeringen for å være i strid med nasjonale eller viktige regionale mål, rammer eller retningslinjer. Det er kun tiltakets virkninger for reindriften som skal begrunne slik innsigelse.

Fylkesmannen skal i sin dialog med kommunene og regionale instanser formidle viktigheten av tidlig medvirkning og dialog i planprosessene. Fylkesmannen skal i sin veiledning overfor kommunene synliggjøre mulighetene som ligger i lovverket til å løse planleggingsoppgavene på en mest mulig effektiv og tidsbesparende måte. Fylkesmannen skal medvirke til at kommunen i størst mulig grad avklarer arealdisponeringen på overordnet plannivå slik at detaljplanlegging og enkeltsaksbehandling i ettertid blir enklere og raskere. Fylkesmannen skal videre aktivt

bidra til egnede og effektive arenaer for tidlig planavklaringer slik at planprosessene kan tilpasses planleggingsbehovet og få et mest mulig forutsigbart løp. Som ledd i dette arbeidet er det nødvendig at Fylkesmannen påvirker regional stat til å samordne seg i sin oppgaveløsning etter plan- og bygningsloven. Fylkesmannen skal aktivt bruke sin samordningsrolle til å få avklart konflikter mellom ulike statlige interesser så tidlig som mulig i planprosessen.

Innen arealplanleggingen skal Fylkesmannen prioritere deltakelse i tidlig planfase, jf. nytt innsigelsesrundskriv, og sørge for å avveie ulike miljøhensyn og andre samfunnshensyn i sine innspill. Det skal i 2014 være særlig fokus på harmonisering av praksis mellom de ulike fylkene for bruk av innsigelser.

Fylkesmannen bør aktivt stimulere kommunene til å utnytte IKT blant annet til å effektivisere plandialogen med innbyggerne. Mange kommuner mangler fremdeles et lovpålagt planregister, og Fylkesmannen skal i samarbeid med kartverket følge opp kommuner som mangler dette.

2.5 Landbruk og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Fylkesmannen skal legge til rette for næringsutvikling og innovasjon, i samarbeid med det regionale partnerskapet, synliggjøre regionale og lokale fortrinn, og bidra til at synergier mellom verdikjeder i landbruket og andre sektorer utnyttes.

Fylkesmannen skal bidra til at det etableres gode arenaer for å styrke samspillet mellom landbrukets forskningsinstitutter, næringsliv og forvaltning.

Fylkesmannen har det strategiske ansvaret for å utvikle og gjennomføre arbeidet med regionale bygdeutviklingsprogram i samarbeid med relevante regionale aktører. Det må samarbeides med Innovasjon Norge, fylkeskommunen og kommunene for å styrke det kommunale næringsapparatet.

Fylkesmannen skal videreføre satsingen på økologisk landbruk.

Fylkesmannen skal støtte opp under aktiviteter knyttet til regional matkultur, samt mat og helse spesielt rettet mot barn og unge.

Ansvar for områdekontorene i reindriftsforvaltningen overføres til Fylkesmannen i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. Fylkesmannen i disse fylkene har en sentral rolle i arbeidet med å nå målene i reindriftspolitikken, herunder en veiledningsrolle for næringen og ansvar for å forvalte reindriftsloven og virkemidlene over Reindriftsavtalen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har forvaltningsansvaret for reindrift i Hedmark, Oppland og Møre og Romsdal.

Fylkesmannen skal vurdere om Inn på tunet er et aktuelt tiltak innenfor helse-, omsorg-, sosial- og utdanningsområdet.

Fylkesmannen skal fortsatt være en pådriver for økt bruk av trevirke som bygningsmateriale og til produksjon av bioenergi. Fylkesmannen har også et ansvar for å bistå og følge opp kommunenes forvaltning av de skogpolitiske virkemidlene.

Fylkesmannen skal bidra til at forholdene legges godt til rette for økte leveranser av bioenergi fra landbruket og at kontroll og håndhevelse av foryngelsesbestemmelsene i forskrift om bærekraftig skogbruk følges aktivt opp.

Regionale skog- og klimaprogram bør inneholde en oppfølging av regjeringens prioritering av skogtiltak i klimasammenheng. Fylkesmannen skal arbeide aktivt for å videreutvikle offentlige og private transportårer og infrastruktur for økt næringsutvikling og konkurransekraft.

Arbeidet med å redusere klimautslippene og arbeidet med klimatilpasning skal prioriteres høyt i 2014. Fylkesmannen har en viktig rolle i å håndtere konflikter og søke løsninger slik at utbygging av fornybar energi gir minst mulig skade på naturmangfold og andre miljøverdier.

Arbeidet med helhetlig vannforvaltning skal prioriteres også i 2014, og det er viktig at Fylkesmannen ivaretar det miljøfaglige ansvaret i arbeidet med forvaltningsplaner, herunder tiltaksprogrammene, slik at disse kan sendes på høring i løpet av første halvår 2014.

Økte budsjetter til skogvern gjør det mulig å øke tempoet i arbeidet med frivillig skogvern, og Fylkesmannen må prioritere arbeidet med å få fram tilbud om skogområder for frivillig skogvern.

Fylkesmannen skal bidra til oppfølging av rovviltforliket fra 2011.

Fylkesmannen skal i 2014 prioritere arbeidet med opprydding av forurenset grunn ved skipsverft. Arbeidet med tilsyn skal også prioriteres, herunder gjennomføring av flere uanmeldte tilsyn og mer fokus på streng oppfølging av alvorlige brudd.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen skal samordne det regionale arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket for å bidra til et trygt og robust samfunn. Videre skal Fylkesmannen være pådriver og veileder i arbeidet med samfunnssikkerhet. Fylkesmannens samordningsansvar er av stor betydning og må vektlegges i fasene før, under og etter eventuelle uønskede hendelser i fred, krise og krig.

Det er viktig at Fylkesmannen bidrar med skogfaglig kompetanse i skogbrannberedskapen.

For 2014 skal Fylkesmannen prioritere veilednings- og tilsynsoppgaver i henhold til lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) og forskrift om kommunal beredskapsplikt med spesiell vekt på helhetlig ROS. ROS-analysen skal danne grunnlag for forebygging, beredskapsplanlegging og øvelser i kommunen.

Fylkesmannen skal føre tilsyn i henhold til kommunal beredskapsplikt basert på Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps veileder for Fylkesmannens tilsyn.

Fylkesmannen skal ha en oppdatert regional risiko- og sårbarhetsanalyse (fylkes-ROS) som gir et bilde av de viktigste samfunnssikkerhetsmessige utfordringene i fylket. Fylkes-ROS skal sees i sammenheng med det nasjonale risikobildet og kommunenes ROS-analyser.

Fylkesmannen skal med utgangspunkt i fylkes-ROS samordne samfunnssikkerhetsarbeidet i fylket. Kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner skal ha spesiell oppmerksomhet i samfunnssikkerhetsarbeidet.

Fylkesmannen skal gjøre risiko og sårbarhet i fylket kjent, og bidra til at regionale etater, fylkeskommuner og kommuner følger opp både i det forebyggende samfunnssikkerhetsarbeidet og gjennom styrket og koordinert beredskapsplanlegging.

Fylkesmannen skal utvikle planverk og gjennomføre øvelser for å kunne utøve ansvaret for regional krisehåndtering og samordning på en tilfredsstillende måte. Med bakgrunn i Fylkesmannens rolle i krisesituasjoner, skal Fylkesmannen vurdere sårbarhet i egen kriseorganisasjon og planlegge for kontinuitet i leveransene.

Fylkesmannen skal benytte krisestøtteverktøyet CIM i egen organisasjon og understøtte kommunene i implementering og bruk av systemet. Fylkesmannen skal evaluere øvelser og uønskede hendelser av regional betydning og bidra til implementering av læringspunkter fra evalueringen.

Fylkesmannsembetene må være forberedt på å delta i planleggingen og gjennomføringen av øvelser på regionalt og nasjonalt nivå. Videre skal utvalgte embeter delta i spesielt tilrettelagte øvelser.

Ny og forbedret løsning for gradert samband skal installeres i samtlige embeter i løpet av 2014. Det forventes en aktiv deltagelse fra embetene i arbeidet.